

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATION

TSHIVENDA LUAMBO LWA HAYANI (HL)

BAMMBIRI ǀA VHURARU (P3)

2015

MARAGA: 100

TSHIFHINGA: awara 2½

Bammbiri ǀǀ ǀǀ na masiatari a 5.

NDAELA NA MAFHUNGOTHANGELI

1. Heli bammbiri li na KHETHEKANYO MBILI:

KHETHEKANYO YA A: Maanea: Maraga dza 50

KHETHEKANYO YA B: Zwibveledzwa zwa vhudavhidzani:
Maraga dza $2 \times 25 = 50$

PFESESANI: Vhalingiwa vha lavhelelwa u fhindula mbudziso MBILI kha khethekanyo iyi.

2. Ni lavhelelwa u fhindula mbudziso NTHIHI kha KHETHEKANYO YA A, na MBILI kha KHETHEKANYO YA B.
3. Nwalani nga luambo lune na khou lingwa khalwo.
4. Thomani khethekanyo INWE NA INWE kha siatari LISWA.
5. Ni fanela u pulana (ni tshi shumisa mapa wa muhumbulo/nyolo/tshati ya nyelelo/maipfi a re khii, na zwiñwe), u vhalulula na u sedzulusa mushumo wanu. Pulane i fanela u RANGELA maanea.
6. Vhupulani hothe vhu fanela u sumbedzwa zwi khagala. Ni tsivhudzwa u tala mutalo wo budaho vhukati ha vhupulani hothe.
7. Ni tsivhudzwa nga ndila yo khwathisedzwaho vhukuma u shumisa tshifhinga tshanu nga ndila i tevhelaho:
- KHETHEKANYO YA A: U ya kha minetse ya 80
KHETHEKANYO YA B: U ya kha minetse ya $2 \times 35 = 70$
8. Nomborani phindulo dzanu zwi tshi anana na kunomborelwe kwa mbudziso kwo shumiswaho kha ili bammbiri la mbudziso.
9. Thoho i songo dzhielwa ntha musini tshi vhala tshivhalo tsha maipfi.
10. Nwalani zwi no vhalea, nahone nga vhuronwane.

KHETHEKANYO YA A: MAANEA**MBUDZISO YA 1**

Fhindulani mbudziso NTHIHI fhedzi kha dza malo dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha a 400 u swika kha a 450. Ṽwalani NOMBORO na ṼTHOHO ya maanea e na nanga.

- 1.1 Ndo mangala ndi vhuongeloni. [50]
- 1.2 U reila nga luvhilo lwa fhasi ndi zwa ndeme dzibadani dzashu. Ni nga ima na, kana na hanedzana na Ṽlikumedzwa Ṽli. [50]
- 1.3 Ndi nga nṼthani ha luṼtingokhwalwa. [50]
- 1.4 A no ḑo Ṽli kona ha athu u bebwa. [50]
- 1.5 ṼwananṼwana nandi! [50]
- 1.6 Bannga, ḑulu Ṽla maseo na zwigomelo. [50]
- 1.7 Zwifanyiso zwi wanalaho kha masiatari 3 na 4 zwi nga Ṽtokonya kana zwa vusa zwipfi zwaṅu, kana zwa dzikusa kuvhonele kwaṅu kwa zwithu. Ḑinangeleni tshifanyiso ni kone u Ṽwala maanea. Ṽwalani nomboro ya mbudziso ye na nanga (1.7.1 kana 1.7.2).

PFESANI: Hu tea u vha na vhuṼtmani vhu re khagala vhukati ha maanea aṅu na tshifanyiso tshe na nanga.

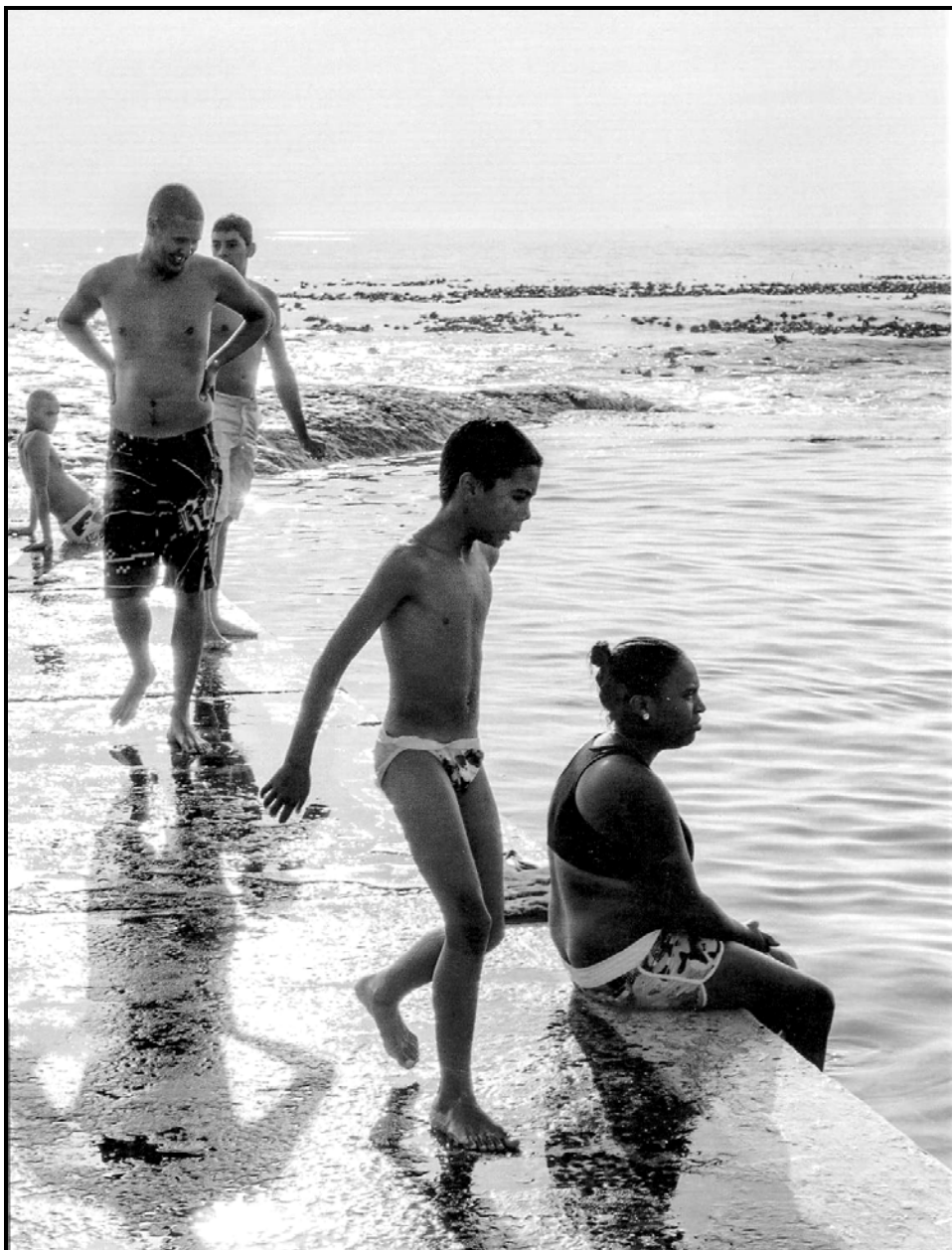
1.7.1

[Tshi bva kha *Sunday Times*, 27 April 2014]

[50]

1.7.2

[Tshi bva kha *Getaway*, August 2014]

[50]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A:

50

KHETHEKANYO YA B: ZWIBVELEDZWA ZWA VHUDAVHIDZANI**MBUDZISO YA 2**

Fhindulani mbudziso MBILI kha dza rathi dzi tevhelaho. Vhulapfu ha phindulo yaṅu vhu vhe maipfi a u bva kha a 180 u swika kha a 200. Nwalani NOMBORO na THOHO ya tshibveledzwa tshe na nanga.

2.1 VHURIFHI HA TSHISHAKA/INIFOMALA

Mmemuhulu waṅu ndi vhone vho ni thusaho kha u isa phanda na pfunzo dzaṅu nge vhabebi vhaṅu vha kundelwa nga masheleni nga hone vhusiwana. Zwino namusi no no bvelela no kona u fhedza pfunzo dzaṅu nga tshifhinga. Nwalelani mmemuhulu waṅu vhurifhi ni tshi khou vha livhuwa kha thuso ye vha ni nekeda ya masheleni a u dzhena tshikolo. [25]

2.2 NGANEAVHUTSHILO

Malume aṅu vho tangana na khombo ya u swela ngomu limagani la ole he vha vha vha tshi shuma hone vha mbo di lovha. Nwalani nganeavhutshilo yavho ine ya do vhaliwa nga duvha la mbulungo. [25]

2.3 ATHIKILI YA MAGAZINI

Muvhunduni wa haṅu vhaswa vho didzhenisa tshothe kha zwiitwana zwe zwa vha bvisa kha pfunzo. Inwi sa murangaphanda wa vhaswa, nwalani athikili ya magazini ni tshi khou kaidza vhaswa kha vhuada honoho. [25]

2.4 MUVHIGO WA FOMALA

Inwi no dzhenela tshimima tsha mbingano he ha do vuwa dzikhakhathi dzi si na vhukona, tshimima tsha vho fhedza tshi songo tsha ya phanda. Inwi sa muhulwane wa dzipheletshedzi, nwalani muvhigo une na khou livhisa kha mita yo dzudzanyaho tshimima itsho malugana na zwo bvelelaho. [25]

2.5 INTHAVIYU

Inwi no ita khumbelo ya mushumo kha muiwe wa mihasho ya muvhuso. Zwino inwi no rambiwa u dzhenela inthaviyu ya uyo mushumo. Nwalani inthaviyu ye ya vha hone vhukati haṅu na mutholi. [25]

2.6 MUFHINDULANO

A si kale no eletshedzwa nga ha mabudo a mishumo o fhambanaho ane na nga a tevhela musi no no phasa matiriki. Zwino inwi na khonani yaṅu ni khou eletshedzana nga ha mabudo ayo ane na tama u a tevhela, fhedzi vuvhili haṅu ni na kuvhonele ku sa fani. Nwalani mufhindulano nga ha iyo nyambedzano. [25]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B:
MARAGAGUTE:

50
100